

NOTAT 002 MÅL OG RAMMEBETINGELSER

Oppdrag	KVU Nord-Norgebanen	Dokumentkode	10243964-01-TVF-NOT-002
Emne	Mål og rammebetingelser	Tilgjengelighet	
Oppdragsgiver	Jernbanedirektoratet	Oppdragsleder	Nina Fjeldheim Hoelsæter
Kontaktperson	Madeleine Kristensen	Utarbeidet av	Ola Nome Gjelstad
Kopi		Ansvarlig enhet	Mobilitet og samfunnsanalyse

1 Innledning

Multiconsult har fått i oppdrag av Jernbanedirektoratet (JDIR) å utarbeide KVU for Nord-Norgebanen. Samfunns målet for oppdraget er satt av Samferdselsdepartementet. Effektmålene er utarbeidet med utgangspunkt i problembeskrivelse og behovsanalyse. Rammebetingelser kan være både absolutte og retningsgivende, og sier noe om hvilke betingelser som skal oppfylles i valg av konsept.

Notatet er utarbeidet i tett samarbeid med JDIR.

2 Strategiske mål

2.1 Samfunns mål

Samfunns målet beskriver tiltakets virkninger for samfunnet og er den overordnede begrunnelsen for tiltaket (Finansdepartementet, 2019). Det må være en tydelig sammenheng mellom det vurderte tiltaket (i dette tilfellet bygging av Nord-Norgebanen) og samfunns målet.

I mandatet for KVU Nord-Norgebanen har Samferdselsdepartementet formulert følgende samfunns mål for konseptvalgutredningen:

«Samfunns målet for utredningen er at det skal legges til rette for et jernbanetilbud som binder landet mer effektivt sammen, gir god utnyttelse av landsdelens ressursgrunnlag og fremmer verdiskaping, regional- og nasjonal utvikling, samt klima og miljø, samfunnsikkerhet og beredskap.»

Samfunns målet er sammensatt av flere overordnede mål for samfunnsutviklingen, både på nasjonalt og regionalt nivå. Det er et nasjonalt mål å knytte Nord-Norge bedre sammen med resten av landet. Det er også et nasjonalt mål å legge til rette for verdiskaping og utnyttning av ressursgrunnlaget.

Departementets mandat for KVU Nord-Norgebanen understreker at det er reindrift i store deler av tiltaksområdet, og at virkninger for reindriften og samiske interesser skal inngå i utredningen. Samferdselsdepartementet legger videre til grunn at det i KVU Nord-Norgebanen gjennomføres grundige utredninger av konsekvensene for klimagassutslipp og andre miljøkonsekvenser. Samfunns målet sammenfaller med det overordnede målet for KVU Nord-Norge, men KVU Nord-Norgebanen dekker bare jernbaneløsninger på deler av det geografiske området.

02	28.09.23	Mål og rammebetingelser, justeringer etter levert hovedrapport	Ola Nome Gjelstad	Nina Fjeldheim Hoelsæter	Nina Fjeldheim Hoelsæter
01	11.07.23	Mål og rammebetingelser	Ola Nome Gjelstad	Nina Fjeldheim Hoelsæter	Nina Fjeldheim Hoelsæter
00	04.10.22	Versjon 0.8	Anders Jordbakke	Kaj W. Halvorsen	Anders Jordbakke
REV.	DATO	BESKRIVELSE	UTARBEIDET AV	KONTROLLERT AV	GODKJENT AV

Mål om regional utvikling gjelder primært å utvikle funksjonelle regioner med felles bolig- og arbeidsmarked (BA-regioner) innenfor akseptabel reisetid for daglig pendling. Ny infrastruktur for transport kan også utvikle større områder rundt tyngdepunkter med et regionalt service- og kulturtilbud (BAS-regioner). Ytre deler av slike BAS-regioner ligger ikke innenfor radius for dagpendling til regionsenteret, men innbyggerne kan likevel bruke det regionale service- og kulturtilbudet.

Samfunnsmålets elementer om klima, miljø, samfunnsikkerhet og beredskap er relevante både på nasjonalt og regionalt nivå og er i stor grad knyttet til internasjonale avtaler og forpliktelser. I denne konseptvalgutredningen er reindrift og samiske interesser hensyn som må tillegges særlig vekt. Det er i arbeidet med KVVU for transportsystemet i Nord-Norge gjennomført konsultasjoner med Sametinget som også omfatter virkninger av Nord-Norgebanen.

2.2 Effektmål

Effektmålene beskriver ønskede virkninger av tiltaket. Målene skal ifølge statens prosjektmodell være prosjektspesifikke og definere ønskede egenskaper for transportsystemet etter gjennomføring av tiltaket. Effektmålene skal kunne avledes fra samfunnsmålet. Der effektmål er innbyrdes motstridende og ulike hensyn må veies mot hverandre, må det prioriteres mellom de aktuelle målene. Videre må effektmålene være realistiske, og det skal være mulig å måle grad av måloppnåelse.

Med utgangspunkt i samfunnsmålet er det i Tabell 2-1 formulert et sett effektmål som er lagt til grunn for konseptutvikling og vurdering av konsepter. For hvert effektmål er det valgt én eller flere indikatorer for å vurdere måloppnåelse sammenlignet med referansekonseptet. Indikatorer bør fortrinnsvis kunne kvantifiseres (verdsettes eller beregnes som andre størrelser), men for enkelte effektmål må virkningene av konseptene vurderes kvalitativt.

Også når det gjelder effektmål, er det betydelig overlapp mellom de to KVVU-ene selv om mål og indikatorer er formulert litt forskjellig. Dette skyldes først og fremst at KVVU Nord-Norge ser på løsninger for hele transportsystemet i hele Nord-Norge, mens KVVU Nord-Norgebanen bare vurderer mulighet for jernbanetransport i korridoren Fauske – Tromsø.

Tabell 2-1: Effektmål med indikatorer

	Effektmål	Indikator
GODSTRANSPORT	Effektiv godstransport til/fra og i Nord-Norge	Endring i logistikkostnader Økt godsmengde på jernbane
	Økt kapasitet for godstransport på jernbane til/fra andre landsdeler	Kapasitetsendring for godstransport med jernbane
	Forutsigbar godstransport	Redusert kapasitetsbelastning på Nordlandsbanen og Ofotbanen Redusert risiko for naturhendelser Redusert følsomhet overfor hendelser (økt robusthet, redundans og evne til restitusjon)
PERSONREISER	Effektive personreiser mellom utvalgte byer i tiltaksområdet og resten av landet	Endring i reisetid mellom utvalgte byer i tiltaksområdet og resten av landet
	Effektive personreiser mellom utvalgte byer i tiltaksområdet	Endring i reisetid mellom utvalgte byer i tiltaksområdet
	Forutsigbare personreiser i Nord-Norge	Redusert kapasitetsbelastning på Nordlandsbanen og Ofotbanen Redusert risiko for naturhendelser Redusert følsomhet overfor hendelser (økt robusthet, redundans og evne til restitusjon)
	Styrke bolig- og arbeidsmarkedsregioner	Endring av antall bosatte innenfor halvannen times reisetid én vei fra sentrum av de største av dagens BA- regioner
ANDRE BEHOV	Bedre transport- og forsyningsikkerhet for å opprettholde kritiske samfunnsfunksjoner i fredstid, kriser og krig	Endret redundans, robusthet og restitusjon i ulike scenarier for krisesituasjoner
	Redusere klimagassutslipp fra transportsektoren	Tilbakebetalingstid for klimagassutslipp
	Skjerme områder med stor verdi for naturmangfoldet	Arealregnskap for verneområder og andre områder med stor verdi for naturmangfold
	Ivareta hensyn til samiske interesser	Konfliktpotensial med reindrift vurdert med ILKA-metoden

I utgangspunktet er det ønskelig med en enkel målstruktur med få effektmål. Det er likevel formulert et relativt stort antall effektmål. Effektmålene er valgt på bakgrunn av identifiserte problemer og behov. Det er utarbeidet et indikatorsett som viser måloppnåelse.

3 Rammebetingelser

Rammebetingelser er overordnede krav som bør oppfylles av konseptene. Rammebetingelsene kan være avledet fra samfunnsmålet og effektmålene for konseptvalgutredningen (prosjektspesifikke mål) eller være knyttet til overordnede, ikke-prosjektspesifikke, samfunns mål.

KVU-Nord-Norgebanen har identifisert to overordnede (ikke prosjektspesifikke) samfunns mål på bakgrunn av internasjonale forpliktelser. Disse er FNs 17 bærekraftsmål som utgjør et felles rammeverk for å utrydde fattigdom, bekjempe ulikhet og stoppe klimaendringene innen 2030 og ILO-konvensjon nr. 169 om urfolk og stammefolk i selvstendige stater. ILO-konvensjonen gir urfolk rett til å bevare og videreutvikle sin egen kultur, og myndighetenes plikt til å treffe tiltak for å støtte dette arbeidet.

Det er viktig å begrense antall rammebetingelser, for å unngå å snevre inn mulighetsrommet for utforming av konsepter. Denne KVUen har ikke absolutte rammebetingelser, men har to retningsgivende rammebetingelser for å hensynta naturmangfold og urfolks rettigheter.

Ut fra overordnede samfunns mål om vern av naturverdier (Klima- og miljødepartementet, 2015) og internasjonale avtaler har KVUen rammebetingelser for å ivareta naturmangfold og reindriftsamenes interesser:

- Begrense inngrep i områder med stor verdi for naturmangfold
- Begrense inngrep i sårbare arealer for reindrift

Figur 3-1: Prosjektutløsende behov, effektmål, samfunns mål og rammebetingelser